

Kültürel Kamu Diplomasisi

Cultural Public Diplomacy

DOI: 10.5281/zenodo.8211738

Şakir GÜLER¹

Kültürel kamu diplomasisini anlayabilmek için kültür ve diplomasi gibi çeşitli temel kavramlara yakından bakmak gerekmektedir. Bu bağlamda “kültürel kamu diplomasisi” kavramı kamu diplomasisi alanında kültürün önemine dikkat çeken bir çerçeve olarak düşünülebilir. Kültür; sadece insan varlığının üretebildiği ve büyük ölçüde insan varlıklarının yaşayışlarını düzenleyen bir cihettir. Kültür hem sınırlandırıcı hem de özgürleştirici etkisiyle paradoks özellikler taşımaktadır. Sözgelimi doğada yalnız başına yaşayan bir bitkinin kültürlenerek belli sınırlar içerisinde yetiştirilmesi, bitkinin doğal alandaki özgürlüğünün sınırlandırılmasına neden olurken; doğadaki yaşayışından farklı olarak bitkinin ünsiyetine dair garanti, onun özgürlüğünün delili niteliğindedir. Aynı durum kültürel kodifikasyonlar nezdinde yaşamını sürdüren insan varlığı için de geçerlidir. Belli bir kültürel gerçekliği kabul ederek yaşayan insan varlığı içerisinde bulunduğu toplumdaki yaşamını garanti altına alarak özgürleşmekte, fakat bunun karşılığında kültürel kodifikasyonlara bağlı olarak kendisini belli bazı noktalarda sınırlandırmaktadır (Anık & Soncu, 2010). Dolayısıyla bireysel ve toplumsal bir varlık olarak insan kendi yaşamına özgü ekosistemin sınırlarını kültürel kodlar aracılığıyla belirginleştirmektedir.

İnsan varlığı kültür sayesinde kendisine bir tür güzergâh tayin eder. Daha etkili bir iletişim için bu kültürel çevre verimli ipuçları sunar. Çünkü insanın nasıl yaşadığı ve yaşayacağı, büyük ölçüde bağlı bulunduğu kültürel normlarla belirlenmektedir. Bu normlar ekseninde insanlar ve toplumlar birbirleriyle etkileşim kurmaktadır. Birey ve toplumların sahip olduğu somut kültürel ürünler ile soyut kültürel değerler, dolaşıma sokularak etkileşime konu olmaktadır. Böylelikle bireyler ve toplumlar birbirileri hakkında bilgi sahibi olmaya başlamaktadırlar.

Kültürel ürün ve değerler toplum ve bireyleri birbirinden farklı kılarken aynı zamanda birbirileriyle yakınlaşmalarına ve etkileşim kurmalarına da olanak tanımaktadır. Çünkü kültürel ürünler ve değerler hem bir toplumun kendine münhasır özelliklerini taşıırken hem de toplumları birbirine yakınlığa taşıyan medyatik mekanizma olma özelliği göstermektedir (Ünal, 2022). Kültürel değer ve ürünlerin medyatik ürün olarak kullanıldığı etkileşimlerde bireyler ve toplumlar birbirileri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. Bu dolayımına neticesinde gerçekleşen etkileşim, kamu nezdinde diplomasi olarak ifade edilmektedir (Purtaş, 2013, s.1). Bu yönüyle diplomasi, en basit tanımlamayla, toplumların

¹ Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, sakirguler@outlook.com, ORCID: 0000-0002-7365-6639.

birbirleriyle kurmuş oldukları diyalog ve münasebetleri tarif etmektedir. Bu münasebetler çok eski çağlardan beri tesis edilmekte olup, imparatorlukların birbirilerine elçiler göndererek diplomatik ilişki geliştirdiğine dair birçok örnek bulunmaktadır (Versan, 1995).

Diplomasi sayesinde ülkeler ve toplumlar birbirileri hakkında malumat edinmekte, bu malumat sayesinde birbirileri hakkındaki izlenimleri şekillenmektedir. Fakat diplomasinin tekdüze bir münasebet biçimi olduğunu söylemek mümkün değildir. Uluslararası ilişkiler alanındaki manasıyla diplomasi; bir ülkenin kendisini diğer ülkelere karşı temsil etmesi biçiminde tarif edilmektedir (Gökmen, 1992, s.148). Bu tarz bir diplomatik ilişki, oldukça resmi ve sınırlıdır. Bunun yanında ülkelerin kendilerini diğer ülkelere tanıtmak ve kendileri hakkında olumlu bir izlenim edinmelerini sağlamak adına yürüttükleri bürokrasi düzeyi hafifletilmiş; fakat amaçlı çabalar da bulunmaktadır. Bir ülkenin kendisi hakkındaki izlenimlerini olumlu yönde inşa etmek üzere giriştiği bu çabalar kamu diplomasisi olarak anılmaktadır.

Kamu diplomasisi kavramsallaştırması ilk kez 1965 yılında Edmund Gullion tarafından ortaya atılmıştır. Gullion'a göre kamu diplomasisi; uluslararası ilişkilerdeki klasik diplomasinin dışında kalan ve bir ülkenin kendisi hakkındaki izlenimlerini yönetmeye çalıştığı bütün alanları kapsar (Akçadağ, 2016; Yağmurlu, 2007). Joseph Nye (1990) klasik diplomasi dışında kalan bu diplomasi türünü bir ülkenin yumuşak gücü olarak nitelendirmektedir.

Bu yumuşak gücü kullanırken ülkeler çeşitli uygulamalar ortaya koymaktadırlar. Eğitim (Kaya, 2019), kültür (Yağmurlu, 2019), sağlık (Kahraman & Cinman, 2019), spor (Özbey vd., 2021), uluslararası yayıncılık (Bekiroğlu, 2019) ve gastronomi (İşçimen, 2021) alanlarında gerçekleştirilen faaliyetler kamu diplomasisinin alt uygulama alanları olarak belirtilmektedir. Bunun yanında dijital mecralarda bir ülkenin tanıtımına yönelik yapılan çalışmalar (Yücel, 2016), ihtiyaç durumundaki ülkelere gerçekleştirilen insani yardımlar (Kınık & Aslan, 2020) ve bir ülkenin vatandaşlarının başka bir ülke üzerinde yaratmış olduğu dolaylı izlenim (Köksoy, 2016) etkisi de kamu diplomasisinin bir parçası olarak kabul edilmektedir.

Bu uygulama ve faaliyetler ekseninde ülkeler kendileri hakkındaki algı ve izlenimleri yönetmeye çalışmaktadırlar ki bu yönüyle kamu diplomasisi büyük ölçüde iletişim alanında dikkate alınan bir konu haline gelmiştir. Gerek çeşitli kitle iletişim araçlarını kullanarak gerek çeşitli organizasyon ve kurumları sahaya sürerek gerekse dijital kanallardaki mesaj akışını düzenleyerek, ülkeler kendileri hakkındaki algı ve izlenimleri olumluya çevirmeye gayret göstermektedirler (T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2022).

Özetle kültürel açıdan kamu diplomasisi, uluslararası manada yürütülen bir tür halkla ilişkiler faaliyetidir. Stratejik olarak mesajı gönderen taraf kültürel kodları da göz önünde bulundurarak belirli bir ilişkiyi önceden belirlediği amaçlar doğrultusunda inşa etmeye çalışır. Gerek hedef kamuoyu nezdinde gerek dış paydaşlar nezdinde stratejik iletişim aracılığıyla planlı bir intiba bırakılması hedeflenmektedir. Bu faaliyet geçmişte devlet tarafından tek yönlü bir mesaj aktarımı şeklinde yürütülürken; bugün ilişki geliştirmek üzere, çift yönlü ve geniş bir mecrada icra edilmektedir. Diğer bir ifadeyle kamu diplomasisi sayesinde bir

ülke, çehresini ilişki içerisinde bulunduğu ve ilişki geliştirmek istediği çevrelere tanıtmakta, kendisi hakkındaki düşünceleri büyük ölçüde yönlendirebilme kapasitesine haiz olmaktadır. Kültürel kodlar bu süreçte iletişimin zeminini oluşturmaktadır. Kültürden bağımsız düşünülen ve planlanan her diplomasi girişimi hedeflenen etkinin gerçekleşmesi açısından eksik kalacaktır. Bu bağlamda mesajın aktarıldığı hedefe yönelik kültürel kodların iyi tahlil edilmesi ve kodlanması gerekmektedir. Bu yönüyle değerlendirildiğinde kamu diplomasisi aynı zamanda kültürel tahlile ve medyatik mekanizmaya bağlı bir iletişim stratejisi olarak düşünülebilir. Dolayısıyla bir ülkenin itibarı üzerinde etkili faaliyetler dizisi olarak kabul edilen kamu diplomasisi kültürel zeminden beslenen bir stratejik iletişim faaliyetleri dizisi olarak yorumlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Kamu Diplomasisi, Diplomasi.

Kaynakça

- Akçadağ, E. (2016). Dünyada ve Türkiye’de Kamu Diplomasisi. Kamu Diplomasisi Enstitüsü.
- Anık, C. & Soncu, A. G. (2010). Kültür, Medeniyet ve Modernizm Üzerine: Yaprak Dökümü Bağlamında Bir Değerlendirme. *Global Media Journal*, Cilt: 1, Sayı: 2. ss. 50-80.
- Bekiroğlu, O. (2019). Propaganda, Kamu Diplomasisi ve Nesnellik Sarkacında Uluslararası Yayıncılık: Geçişkenlik Ekseninde Bir İşlevler Dizisi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6(1), 641-662.
- Gökmen, O. (1992). Diplomasi ve Ekonomi. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (1).
- İşçimen, B. (2021). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak" Gastro Diplomasi": Yunus Emre Enstitüsü'nün Gastro Diplomasi Alanındaki Faaliyetleri. *Ankara Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 75-83.
- Kahraman, N., & Cinman, M. (2019). Kamu Diplomasisinin Uygulama Alanı Olarak Sağlık Diplomasisi. *Muhakeme Dergisi*, 2(1), 60-71.
- Kaya, M. (2019). Eğitim Diplomasisi: Kavramsal Bir Çerçeve. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 4(1), 1-12.
- Kınık, K., & Aslan, H. K. (2020). İnsani Diplomasi. *Dönüşen Diplomasi ve Türkiye: Aktörler, Alanlar, Araçlar*, 353-391.
- Köksoy, E. (2016). Kamu Diplomasisi ve Mülteci İlişkileri Türkiye'nin Mülteci İlişkilerinin Uluslararası Medya Yansımaları. *Marmara İletişim Dergisi*, (24), 77-99.
- Nye, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, (80), 153-171.
- Özbey, Ö., Doğan, D., & Çolakoğlu, T. (2021). Kamu Diplomasisi Aracı Olarak Spor Diplomasisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 105-115.
- Purtaş, F. (2013). Türk dış politikasının yükselen değeri: Kültürel diplomasi. *Gazi Akademik Bakış*, (13), 1-14.
- Ünal, C. (2022). Toplumun Medyatik İnşası ve Göç. Ankara: Nobel Yayınları.

Şakir GÜLER- Kültürel Kamu Diplomasisi

Versan, R. (1995). Tarih Boyunca ve Günümüzde Diplomasi. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (10).

Yağmurlu, A. (2007). Halkla İlişkiler Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi.

Yağmurlu, A. (2019). Kültürel Diplomasi: Kuram ve Pratikteki Çerçevesi. *Selçuk İletişim*, 12(2), 1210-1238.

Yücel, G. (2016). Dijital Diplomasi. *Trt Akademi*, 1(2), 748-760.